

חק לישראל – פרשת שמיני יום ו'

ויקרא פרק יא'

(ט) את זה תאכלו מפל אשר במים כל אשר לו סנפיר וקשקשת במים בימים ובנחלים אתם תאכלו: (ט) את זה תאכלו מפל אשר במים כל אשר לו סנפיר וקשקשת במים בימים ובנחלים אתם תאכלו: (ט) ית דין תיכלון מפל די במיא כל די ליה ציצין וקלפין במיא ביממא ובנחליא יתהון תיכלון:

(י) וכל אשר אין לו סנפיר וקשקשת בימים ובנחלים מפל שרץ המים ומכל נפש החיה אשר במים שקץ הם לכם: (י) וכל אשר אין לו סנפיר וקשקשת בימים ובנחלים מפל שרץ המים ומכל נפש החיה אשר במים שקץ הם לכם: (י) וכל די לית ליה ציצין וקלפין ביממא ובנחליא מפל רחשא דמיא ומפל נפשא חיותא די במיא שקצא אנון לכוון:

(יא) ושקץ יהיו לכם מבשרם לא תאכלו ואת נבלתם תשקצו: (יא) ושקץ יהיו לכם מבשרם לא תאכלו ואת נבלתם תשקצו: (יא) ושקצא יהון לכוון מבסרהון לא תיכלון וית נבלתהון תשקצון:

(יב) כל אשר אין לו סנפיר וקשקשת במים שקץ הוא לכם: (יב) כל אשר אין לו סנפיר וקשקשת במים שקץ הוא לכם: (יב) כל די לית ליה ציצין וקלפין במיא שקצא הוא לכוון:

(יג) ואת אלה תשקצו מן העוף לא יאכלו שקץ הם את הנשר ואת הפרס ואת העזניה: (יג) ואת אלה תשקצו מן העוף לא יאכלו שקץ הם את הנשר ואת הפרס ואת העזניה: (יג) וית אליו תשקצון מן עופא לא יתאכלון שקצא אנון נשרא וער ועזיא:

(יד) ואת הדאה ואת האיה למינה: (יד) ואת הדאה ואת האיה למינה: (יד) ודיתא וטרפיתא לזנה:

(טו) את כל ערב למינו: (טו) את כל ערב למינו: (טו) ית כל עורבא לזניה:

(טז) ואת בת היענה ואת התחמס ואת השחף ואת הנץ למינהו: (טז) ואת בת היענה ואת התחמס ואת השחף ואת הנץ למינהו: (טז) וית בת נעמיתא וציצא וצפר שקפא ונצא לזניה:

(יז) ואת הכוס ואת השלף ואת הינשוף: (יז) ואת הכוס ואת השלף ואת הינשוף: (יז) וקריא ושלנינא וקפפא:

(יח) ואת התנשמת ואת הקאת ואת הרחם: (יח) ואת התנשמת ואת הקאת ואת הרחם: (יח) ובותא וקאתא וירקורקא:

(יט) ואת החסידה האנפה למינה ואת הדוכיפת ואת העטלף: (יט) ואת החסידה האנפה למינה ואת הדוכיפת ואת העטלף: (יט) ותוריתא ואבנו לזנה ונגר טורא ועטלפא:

(כ) כל שרץ העוף ההלף על ארבע שקץ הוא לכם: (כ) כל שרץ העוף ההלף על ארבע שקץ הוא לכם: (כ) כל רחשא דעופא דמהלף על ארבע שקצא הוא לכוון:

(כא) אך את זה תאכלו מפל שרץ העוף ההלף על ארבע אשר לא (לא) כרעים מופעל לרגליו לנתר בהן על הארץ: (כא) אך את זה תאכלו מפל שרץ העוף ההלף על ארבע אשר לא (לא) כרעים מופעל לרגליו לנתר בהן על הארץ: (כא) גרם ית דין תיכלון מפל רחשא דעופא דמהלף על ארבע די ליה סרצולין מעלוי רגלוהי לקפצא בהון על ארעא:

(כב) את אלה מהם תאכלו את הארבה למינו ואת הסלעם למינהו ואת החרגל למינהו ואת החגב למינהו: (כב) את אלה מהם תאכלו את הארבה למינו ואת הסלעם למינהו ואת החרגל למינהו ואת החגב למינהו: (כב) ית אליו מנהון תיכלון ית גובא לזנה וית רשוניא לזניה וית חרגולא לזניה וית חגבא לזניה:

חק לישראל – פרשת שמיני יום ו'

(כג) וְכָל שָׂרֵץ הָעוֹף אֲשֶׁר לוֹ אַרְבַּע רַגְלִים שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם: (כג) וְכָל שָׂרֵץ הָעוֹף אֲשֶׁר לוֹ אַרְבַּע רַגְלִים שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם: (כג) וְכָל רֶחֶשׂא דְעוֹפָא דִּי לִיה אַרְבַּע רַגְלִין שֶׁקֶצָא הוּא לְכוּן: (כד) וְלֹאֵלֶּה תִּטְמְאוּ כָּל הַנִּגְעַת מִנְבֵּלְתָם יִטְמָא עַד הָעֶרֶב: (כד) וְלֹאֵלֶּה תִּטְמְאוּ כָּל הַנִּגְעַת מִנְבֵּלְתָם יִטְמָא עַד הָעֶרֶב: (כד) וְלֹאֵלִין תִּסְתַּאבוּן כָּל דִּיקְרַב מִנְבֵּלְתָהוֹן יְהִי מְסָאב עַד רַמְשָׂא: (כה) וְכָל הַנִּשְׂא מִנְבֵּלְתָם יִכְבֵּס בְּגָדָיו וְטִמָּא עַד הָעֶרֶב: (כה) וְכָל הַנִּשְׂא מִנְבֵּלְתָם יִכְבֵּס בְּגָדָיו וְטִמָּא עַד הָעֶרֶב: (כה) וְכָל דִּיטוּל מִנְבֵּלְתָהוֹן יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיְהִי מְסָאב עַד רַמְשָׂא: (כו) לְכָל הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר הוּא מִפְרֹסֶת פְּרֹסָה וְשִׁסַּע אֵינְנָה שִׁסְעַת וְגֵרָה אֵינְנָה מַעֲלָה טְמֵאִים הֵם לָכֶם כָּל הַנִּגְעַת בָּהֶם יִטְמָא: (כו) לְכָל הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר הוּא מִפְרֹסֶת פְּרֹסָה וְשִׁסַּע אֵינְנָה שִׁסְעַת וְגֵרָה אֵינְנָה מַעֲלָה טְמֵאִים הֵם לָכֶם כָּל הַנִּגְעַת בָּהֶם יִטְמָא: (כו) לְכָל בְּעִירָא דִּי הוּא סְדִיקָא פְּרֹסָתָא וְטִלְפִין לִיתְהָא מְטִלְפָא וּפְשָׂרָא לִיתְהָא מְסָקָא מְסָאבִין אַנּוּן לְכוּן כָּל דִּיקְרַב בְּהוֹן יְהִי מְסָאב: (כז) וְכָל הוֹלֵךְ עַל כַּפָּיו בְּכָל הַחַיָּה הַחֹלְקֶת עַל אַרְבַּע טְמֵאִים הֵם לָכֶם כָּל הַנִּגְעַת מִנְבֵּלְתָם יִטְמָא עַד הָעֶרֶב: (כז) וְכָל הוֹלֵךְ עַל כַּפָּיו בְּכָל הַחַיָּה הַחֹלְקֶת עַל אַרְבַּע טְמֵאִים הֵם לָכֶם כָּל הַנִּגְעַת מִנְבֵּלְתָם יִטְמָא עַד הָעֶרֶב: (כז) וְכָל דְמַהֲלֵךְ עַל יְדוּהִי בְּכָל חַיָּתָא דְמַהֲלֵקָא עַל אַרְבַּע מְסָאבִין אַנּוּן לְכוּן כָּל דִּיקְרַב מִנְבֵּלְתָהוֹן יְהִי מְסָאב עַד רַמְשָׂא: (כח) וְהַנִּשְׂא אֶת נִבְלָתָם יִכְבֵּס בְּגָדָיו וְטִמָּא עַד הָעֶרֶב טְמֵאִים הֵמָּה לָכֶם: (כח) וְהַנִּשְׂא אֶת נִבְלָתָם יִכְבֵּס בְּגָדָיו וְטִמָּא עַד הָעֶרֶב טְמֵאִים הֵמָּה לָכֶם: (כח) וְדִיטוּל יֵת נִבְלָתָהוֹן יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיְהִי מְסָאב עַד רַמְשָׂא מְסָאבִין אַנּוּן לְכוּן: (כט) וְזֶה לָכֶם הַטְּמָא בְּשָׂרֵץ הַשָּׂרֵץ עַל הָאָרֶץ הַחֹלֵד וְהַעֲכָפָר וְהַצֵּב לְמִינֵהוּ: (כט) וְזֶה לָכֶם הַטְּמָא בְּשָׂרֵץ הַשָּׂרֵץ עַל הָאָרֶץ הַחֹלֵד וְהַעֲכָפָר וְהַצֵּב לְמִינֵהוּ: (כט) וְדִין לְכוּן מְסָאבָא בְּרֶחֶשׂא דְרַחֲשׁ עַל אֲרַעָא חֹלְדָא וְעַכְפָּרָא וְצֵבָא לְזִנְוָהִי: (ל) וְהַאֲנָקָה וְהַכֹּחַ וְהַלְטָאָה וְהַחֲמָט וְהַתְנַשְּׁמָת: (ל) וְהַאֲנָקָה וְהַכֹּחַ וְהַלְטָאָה וְהַחֲמָט וְהַתְנַשְּׁמָת: (ל) וְיֵלֵא וְכַהֲא וְחֹלְטִיתָא וְחֲמָטָא וְאַשְׁוִיתָא: (לא) אֵלֶּה הַטְּמֵאִים לָכֶם בְּכָל הַשָּׂרֵץ כָּל הַנִּגְעַת בָּהֶם בְּמֹתָם יִטְמָא עַד הָעֶרֶב: (לא) אֵלֶּה הַטְּמֵאִים לָכֶם בְּכָל הַשָּׂרֵץ כָּל הַנִּגְעַת בָּהֶם בְּמֹתָם יִטְמָא עַד הָעֶרֶב: (לא) אֵלִין דְמְסָאבִין לְכוּן בְּכָל רֶחֶשׂא כָּל דִּיקְרַב בְּהוֹן בְּמֹתָהוֹן יְהִי מְסָאב עַד רַמְשָׂא: (לב) וְכָל אֲשֶׁר יִפֹּל עָלָיו מֵהֶם בְּמֹתָם יִטְמָא מִכָּל כְּלִי עֵץ אוֹ בָּגֵד אוֹ עוֹר אוֹ שֶׁק כָּל כְּלִי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מְלֹאכָה בָּהֶם בְּמִים יוֹבָא וְטִמָּא עַד הָעֶרֶב וְטָהֵר: (לב) וְכָל אֲשֶׁר יִפֹּל עָלָיו מֵהֶם בְּמֹתָם יִטְמָא מִכָּל כְּלִי עֵץ אוֹ בָּגֵד אוֹ עוֹר אוֹ שֶׁק כָּל כְּלִי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מְלֹאכָה בָּהֶם בְּמִים יוֹבָא וְטִמָּא עַד הָעֶרֶב וְטָהֵר: (לב) וְכָל דִּי יִפֹּל עַלְזָהִי מִנְהוֹן בְּמֹתָהוֹן יְהִי מְסָאב מִכָּל מָאן דְעָא אוֹ לְבוּשׁ אוֹ מִשָּׂא אוֹ שֶׁק כָּל מָאן דִּי תַתְעַבֵּד עֲבִידָא בְּהוֹן בְּמִיָּא יִתְעַל וְיְהִי מְסָאב עַד רַמְשָׂא וְיִדְבִּי: (לג) וְכָל כְּלִי חֲרָשׁ אֲשֶׁר יִפֹּל מֵהֶם אֶל תּוֹכוֹ כָּל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יִטְמָא וְאִתּוֹ תִּשְׁבְּרוּ: (לג) וְכָל כְּלִי חֲרָשׁ אֲשֶׁר יִפֹּל מֵהֶם אֶל תּוֹכוֹ כָּל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יִטְמָא וְאִתּוֹ תִּשְׁבְּרוּ: (לג) וְכָל מָאן דְחֲסַף דִּי יִפֹּל מִנְהוֹן לְגִינְיָה כָּל דִּי בְּגִינְיָה יִסְתַּאב וְיִתִּיָּה תִּתְבְּרוּ: (לד) מִכָּל הָאֲכָל אֲשֶׁר יֹאכַל אֲשֶׁר יָבֹא עָלָיו מִיָּם יִטְמָא וְכָל מִשְׁקָה אֲשֶׁר יִשְׁתֶּה בְּכָל כְּלִי יִטְמָא: (לד) מִכָּל הָאֲכָל אֲשֶׁר יֹאכַל אֲשֶׁר יָבֹא עָלָיו מִיָּם יִטְמָא וְכָל מִשְׁקָה אֲשֶׁר יִשְׁתֶּה בְּכָל כְּלִי יִטְמָא: (לד) מִכָּל מִיכְלָא דְמִתְאָכַל דִּי יַעֲלוֹן עַלְזָהִי מִיָּא יְהִי מְסָאב וְכָל מִשְׁקָה דִּי יִשְׁתִּתִּי בְּכָל מָאן יְהִי מְסָאב:

חק לישראל – פרשת שמיני יום ו'

(לח) וְכֹל אֲשֶׁר יִפְּל מִנִּבְלָתְכֶם עָלָיו יִטְמָא תַנּוּר וְכִירִים יִתְּזוּ טְמֵאִים הֵם וְטְמֵאִים יִהְיוּ לָכֶם: (לה) וְכֹל אֲשֶׁר יִפְּל מִנִּבְלָתְכֶם עָלָיו יִטְמָא תַנּוּר וְכִירִים יִתְּזוּ טְמֵאִים הֵם וְטְמֵאִים יִהְיוּ לָכֶם: (לה) וְכֹל דֵּי יִפְּל מִנִּבְלָתְהוֹן עֲלוּהֵי יְהִי מִסָּאב תַנּוּר וְכִירִים יִתְרַעוּן מִסָּאבִין אַנּוּן וּמִסָּאבִין יִהוּן לְכוּן:

(לו) אַךְ מֵעֵין וּבֹדַר מִקְוָה מַיִם יִהְיֶה טְהוֹר וְנִגְעַ בְּנִבְלָתְכֶם יִטְמָא: (לז) אַךְ מֵעֵין וּבֹדַר מִקְוָה מַיִם יִהְיֶה טְהוֹר וְנִגְעַ בְּנִבְלָתְכֶם יִטְמָא: (לז) בְּרַם מֵעֵין וְגוֹב בֵּית כְּנִישׁוֹת מַיָּא יְהִי דְכִי וְדִקְרַב בְּנִבְלָתְהוֹן יְהִי מִסָּאב:

(לח) וְכִי יִפְּל מִנִּבְלָתְכֶם עַל כָּל זֶרַע זָרוּעַ אֲשֶׁר יִזְרַע טְהוֹר הוּא: (לח) וְכִי יִפְּל מִנִּבְלָתְכֶם עַל כָּל זֶרַע זָרוּעַ אֲשֶׁר יִזְרַע טְהוֹר הוּא: (לח) וְאֲרִי יִפְּל מִנִּבְלָתְהוֹן עַל כָּל בֵּר זָרוּעַ זָרוּעַ דֵּי יִזְרַע דְכִי הוּא:

(לח) וְכִי יִתֵּן מַיִם עַל זֶרַע וְנִפְּל מִנִּבְלָתְכֶם עָלָיו טְמָא הוּא לָכֶם: (לח) וְכִי יִתֵּן מַיִם עַל זֶרַע וְנִפְּל מִנִּבְלָתְכֶם עָלָיו טְמָא הוּא לָכֶם: (לח) וְאֲרִי יִתְּיַהֲבוּן מַיָּא עַל בֵּר זָרוּעַ וְיִפְּל מִנִּבְלָתְהוֹן עֲלוּהֵי מִסָּאב הוּא לְכוּן:

(לט) וְכִי יָמוּת מִן הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר הִיא לָכֶם לְאֹכְלָהּ הִנְגַּעַ בְּנִבְלָתָהּ יִטְמָא עַד הָעָרֶב: (לט) וְכִי יָמוּת מִן הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר הִיא לָכֶם לְאֹכְלָהּ הִנְגַּעַ בְּנִבְלָתָהּ יִטְמָא עַד הָעָרֶב: (לט) וְאֲרִי יָמוּת מִן בְּעִירָא דֵּי הִיא לְכוּן לְמִיכַל דִּיקְרַב בְּנִבְלָתָהּ יְהִי מִסָּאב עַד רַמְשָׂא:

(מ) וְהָאֹכֵל מִנִּבְלָתָהּ יִכַּבֵּס בְּגָדָיו וְטָמָא עַד הָעָרֶב וְהַנֶּשֶׂא אֶת נִבְלָתָהּ יִכַּבֵּס בְּגָדָיו וְטָמָא עַד הָעָרֶב: (מ) וְהָאֹכֵל מִנִּבְלָתָהּ יִכַּבֵּס בְּגָדָיו וְטָמָא עַד הָעָרֶב וְהַנֶּשֶׂא אֶת נִבְלָתָהּ יִכַּבֵּס בְּגָדָיו וְטָמָא עַד הָעָרֶב: (מ) וְדִיכּוּל מִנִּבְלָתָהּ יִצַּבַע לְבוּשׁוֹהֵי וְיִהִי מִסָּאב עַד רַמְשָׂא וְדִיטוּל יֵת נִבְלָתָהּ יִצַּבַע לְבוּשׁוֹהֵי וְיִהִי מִסָּאב עַד רַמְשָׂא:

(מא) וְכֹל הַשְּׂרִיץ הַשְּׂרִיץ עַל הָאָרֶץ שֶׁקֶץ הוּא לֹא יֵאָכֵל: (מא) וְכֹל הַשְּׂרִיץ הַשְּׂרִיץ עַל הָאָרֶץ שֶׁקֶץ הוּא לֹא יֵאָכֵל: (מא) וְכֹל רַחֲשָׂא דְרַחֲשָׂא עַל אֲרַעָא שֶׁקֶצָא הוּא לֹא יִתְאָכֵל:

(מב) כָּל הוֹלֵךְ עַל גָּחוֹן וְכֹל הוֹלֵךְ עַל אַרְבַּע עַד כָּל מְרִבָּה רִגְלִים לְכָל הַשְּׂרִיץ הַשְּׂרִיץ עַל הָאָרֶץ לֹא תֵאָכְלוּם כִּי שֶׁקֶץ הֵם: (מב) כָּל הוֹלֵךְ עַל גָּחוֹן וְכֹל הוֹלֵךְ עַל אַרְבַּע עַד כָּל מְרִבָּה רִגְלִים לְכָל הַשְּׂרִיץ הַשְּׂרִיץ עַל הָאָרֶץ לֹא תֵאָכְלוּם כִּי שֶׁקֶץ הֵם: (מב) כָּל דְּמַחֲלָף עַל מַעוּזָהּ וְכֹל דְּמַחֲלָף עַל אַרְבַּע עַד כָּל סְגִיאוֹת רִגְלָאִין לְכָל רַחֲשָׂא דְרַחֲשָׂא עַל אֲרַעָא לֹא תִיכְלְנוּן אֲרִי שֶׁקֶצָא אַנּוּן:

(מג) אֵל תִּשְׁקְצוּ אֶת נַפְשֵׁיכֶם בְּכָל הַשְּׂרִיץ הַשְּׂרִיץ וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם וְנִטְמַתֶּם בָּם: (מג) אֵל תִּשְׁקְצוּ אֶת נַפְשֵׁיכֶם בְּכָל הַשְּׂרִיץ הַשְּׂרִיץ וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם וְנִטְמַתֶּם בָּם: (מג) לֹא תִשְׁקְצוּ יֵת נַפְשֵׁיכֶם בְּכָל רַחֲשָׂא דְרַחֲשָׂא וְלֹא תִטְמְאוּ בָהוֹן וְתִטְמְאוּ בָהוֹן פּוֹן בָּהוֹן:

(מד) כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְהִתְקַדְּשִׁיתֶם וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי וְלֹא תִטְמְאוּ אֶת נַפְשֵׁיכֶם בְּכָל הַשְּׂרִיץ הַרְמֵשׁ עַל הָאָרֶץ: (מד) כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְהִתְקַדְּשִׁיתֶם וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי וְלֹא תִטְמְאוּ אֶת נַפְשֵׁיכֶם בְּכָל הַשְּׂרִיץ הַרְמֵשׁ עַל הָאָרֶץ: (מד) אֲרִי אֲנִי יְי אֱלֹהֵיכֶם וְהִתְקַדְּשׁוּן וְתִהְיוּן קְדִישִׁין אֲרִי קְדִישׁ אֲנִי וְלֹא תִטְמְאוּ יֵת נַפְשֵׁיכֶם בְּכָל רַחֲשָׂא דְרַחֲשָׂא עַל אֲרַעָא:

(מה) כִּי אֲנִי יְהוָה הַמַּעֲלָה אֶתְכֶם מֵאֲרֶץ מִצְרַיִם לְהִיֵּת לָכֶם לְאֱלֹהִים וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי: (מה) כִּי אֲנִי יְהוָה הַמַּעֲלָה אֶתְכֶם מֵאֲרֶץ מִצְרַיִם לְהִיֵּת לָכֶם לְאֱלֹהִים וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי: (מה) אֲרִי אֲנִי יְי דְאַסְק יִתְכוּן מֵאֲרַעָא דְמִצְרַיִם לְמַהְיוּ לְכוּן לְאֱלֹהֵי וְתִהְיוּן קְדִישִׁין אֲרִי קְדִישׁ אֲנִי:

חק לישראל – פרשת שמיני יום ו'

(מז) זאת תורת הבהמה והעוף וכל נפש החיה הרמשת במים ולכל נפש השרצת על הארץ: (מז) זאת תורת הבהמה והעוף וכל נפש החיה הרמשת במים ולכל נפש השרצת על הארץ: (מז) דא אורייתא דבעירא ודעופא ודכל נפשיתא חיתא דרחשא במיא ולכל נפשא דרחשא על ארעא:
 (מז) להבדיל בין הטמא ובין הטהור ובין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל: (מז) להבדיל בין הטמא ובין הטהור ובין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל: (מז) לאפרשא בין מסאבא ובין דביא ובין חיתא דמתאכלא ובין חיתא די לא מתאכלא:

רש"י

בשרצים היא דומה לה ואין לה עינים וקורין לה טלפ"א:

(יט) החסידה – זו ליה לבנה ליגוני"ה ולמה נקרא שמה חסידה שעושה חסידות עם חברותיה במזונות: האנפה – היא ליה רגזנית ונראה לי שהיא שקורין לה היירו"ן: הדוכיפת – תרנגול הצר וכרבלתו כפולה ובלע"ז הרופ"א ולמה נקרא שמו דוכיפת שהודו כפות וזו היא כרבלתו ונגר טורח נקרא על שם מעשיו כמו שפירשו רבותינו במס' גיטין צפרק מי שאחזו (דף סג):

(כ) שרץ העוף – הם הדקים הגמוכים הרוחשין על הארץ כגון זבובים וזבובים ויתושין וחגבים:

(כא) על ארבע – על ד' רגלים: ממעל לרגליו – סמוך לראשו יש לו כמין שתי רגלים לבד ד' רגליו וכשרואה לעוף ולקפוז מן הארץ מתחזק באותן שתי כרעים ופורח ויש מהן הרבה כמותן שקורין לנגושט"א אבל אין לנו בקיאים בהן שארבעה סימני טהרה נאמרו בהם ארבע רגלים וד' כנפים וקרוסולין אלו כרעים הכתובים כאן וכנפיו חופין את רובו וכל סימנים הללו מצויין באותן שבינותינו אבל יש שראשן ארוך ויש שאין להם זנב וכריך שיהא שמו חגב וזוהו אין לנו יודעים להבדיל ביניהם:

(כג) וכל שרץ העוף וגו' – (ת"כ) בא ללמד שאם יש לו חמש טהור:

(כד) ולאלה – (ת"כ) העתידין להאמר למטה בענין: טמאו – כלומר בניעתם יש טומאה:

(ט) סנפיר – אלו ששט בהם: השקשת – אלו קליפים הקבועים בו כמו שנא' (ס"א יז) ושריון שקשים הוא לבוש:

(י) שרץ – בכ"מ משמעו דבר נמוך שרוחש וגד על הארץ:

(יא) ושרץ יהיו – לאסור את עירוביהן אם יש בו בנותן טעם (חולין לט): מבשרם – אינו מוחזר על הסנפירים ועל העלמות: ואת נבלתם תשא – (סו) לרבות יבחושין שסיננו יבחושין מוסיילוני"ש בלע"ז:

(יב) כל אשר אין לו וגו' – (ת"כ) מה ת"ל שיכול אין לי שיהא מותר אלא המעלה סימנין שלו ליבשה השירן במים מנין תלמוד לומר כל אשר אין לו סנפיר והשקשת במים האם הם היו לו במים אע"פ שהשירן בעלייתו מותר:

(יג) לא יאכלו – (שבת קיד) לחייב את המאכלין לקטנים שכך משמעו לא יהיו נאכלים על ידך או אינו אלא לאסור בהנאה ת"ל (דברים יד) לא תאכלו באכילה אסורין בהנאה מותרין. כל עוף שנאמר בו למינה למינו למינהו יש באותו המין שאין דומין זה לזה לא במראיהם ולא בשמותם וכולן מין אחד:

(טז) הנז – אישפרוי"ר:

(יז) השלך – פירשו רבותינו (חולין סה) זה השולה (פי' מגביה) דגים מן הים וזהו שחרגס אונקלוס ושליונא: כוס וינשוף – הם כושיטי"ש הזועקים בלילה ויש להם לסתות כדאם. ועוד אחר דומה לו שקורין ייב"ן:

(יח) התנשמת – היא קלב"א שוריי"ן ודומה לעכבר ופוחתת בלילה ותנשמת האמורה

חק לישראל – פרשת שמיני יום ו'

מאויר כלי חרס ואין כל הכלים מיטמאין מאויר כלי חרס לפי שהשרץ אב הטומאה והכלי שנטמא ממנו ולד הטומאה לפיכך אינו חוזר ומטמא כלים שבתוכו. ולמדנו עוד שהשרץ שגפול לאויר תגור והפת בתוכו ולא נגע השרץ בפת התגור ראשון והפת שנייה ולא נאמר רואין את התגור כאלו מלא טומאה ותהא הפת תחלה שאם אתה אומר כן לא נתמעטו כל הכלים מלהטמא מאויר כלי חרס שהרי טומאה ערמה נגעה בהן מגבן. ולמדנו עוד על ביאת מים שאינה מכשרת זרעים אלא א"כ נפלו עליהן משנתלשו שאם אתה אומר מקבלין הכשר במחוזר אין לך שלא בלא עליו מים ומהו אומר אשר יבא עליו מים. ולמדנו עוד שאין אוכל מטמא אחרים אלא א"כ יש בו כבינה (ת"כ יומא פ) שגא' אשר יאכל אוכל הנאכל בבת אחת ושיערו חכמים אין בית הבליעה מחזיק יותר מזינת תרנגולת:

(כה) תגור וכירים – (כלים יא) כלים המטלטלין הם והם של חרס ויש להן תוד ושופת את הקדרה על נקב החלל ושניהם פיהם למעלה: יתך – שאין לכלי חרס טהרה בטבילה: וטמאים יהיו לכס – שלא תאמר מלווה אני לנוחלס ת"ל וטמאים יהיו לכס אם ראה לקיימן בטומאתן ראשי:

(כו) אך מעין ובור מקוה מים – המחוזרים לקרקע אין מקבלין טומאה ועוד יש לך ללמוד – יהיה טהור. הטובל בהם מטומאתו: ונוגע בנבלתם יטמא – אפי' הוא בתוך מעין ובור ונוגע בנבלתם יטמא (ת"כ) שלא תאמר ק"ו אם מטהר את הטמאים מטומאתם ק"ו שימיל את הטהור מליטמא לכך נאמר ונוגע בנבלתם יטמא:

(כז) זרע זרוע – זריעה של מיני זרעונים. זרוע שם דבר הוא כמו (דניאל א) ויתנו לנו מן הזרועים: טהור הוא – למדך הכתוב שלא הוכשר ונתקן לקרות אוכל לקבל טומאה עד שיבואו עליו מים:

(לח) וכי יתן מים על זרע – בין מים בין שאר משקין בין הם על הזרע בין הזרע נפל לתוכן הכל נדרש בתורת כהנים: ונפל

(כה) וכל הנשא מנבלתם – כל מקום שנאמרה טומאת משא חמורה מטומאת מגע שהיא טעונה כבוס בגדים:

(כו) מפרסת פרסה ושסע איננה שוסעת – כגון גמל שפרסתו סדוקה למעלה אבל למטה היא מחוברת. כאן למדך שנבלת בהמה טמאה מטמאה ובענין שבוסף הפרשה פי' על בהמה טהורה:

(כז) על כפיו – כגון כלב ודוב וחתול: טמאים הם לכס – למגע:

(כט) וזה לכס הטמא – כל טומאות הללו אינן לאיסור אכילה אלא לטומאה ממש להיות טמא במגעו ונאסר לאכול תרומה וקדשים וליכנס למקדש: החלד – מושטיל"ה: והלב – פוי"ט שדומה לכפרדע:

(ל) חנקה – הרינו"ן: הלטאה – לישרד"ה: החמט – לימו"ה: הנשמת – טלפ"א:

(לז) במים יובא – (יבמות עה) ואף לאחר טבילתו טמא הוא לתרומה: עד הערב – ואחר כך: וטהר – בהערב שמש:

(לג) אל תוכו – אין כלי חרס מיטמא אלא מאוירו (חולין כד): כל אשר בתוכו יטמא – הכלי חוזר ומטמא מה שבאוירו (ס"א ז"ל בתוכו): ואתו תשבורו – (ת"כ) למד שאין לו טהרה במקוה:

(לד) מכל האכל אשר יאכל – מוסב על מקרא העליון כל אשר בתוכו יטמא (פסחים כ) מכל האוכל אשר יאכל אשר עליו מים והוא בתוך כלי חרס הטמא יטמא וכן כל משקה אשר ישתה בכל כלי והוא בתוך כלי חרס הטמא יטמא. למדנו מכאן דברים הרבה למדנו שאין אוכל מוכשר ומתוקן לקבל טומאה עד שיבאו עליו מים פעם אחת ומשבאו עליו מים פעם אחת מקבל טומאה לעולם ואפי' גובז והיין והשמן וכל הנקרא משקה מכשיר זרעים לטומאה כמים שכך יש לדרוש המקרא אשר יבא עליו מים או כל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא האוכל.

ועוד למדו רבותינו מכאן שאין ולד הטומאה מטמא כלים שכך שנינו יכול יהיו כל הכלים מיטמאין מאויר כלי חרס ת"ל כל אשר בתוכו יטמא מכל האוכל אוכל ומשקה מיטמא

חק לישראל – פרשת שמיני יום ו'

לדומה: מרצה רגלים – זה נדל סרץ שיט לו רגלים מראשו ועד זנבו לכאן ולכאן וקורין כינטיפיד"ש:

(מג) אל תשקאו – באכילתן שהרי כתיב נפשותיכם ואין שיקוץ נפש במגע וכן ולא תטמאו באכילתן: ונטמאתם בם – אם אתם מטמאין בהם בארץ אף אני מטמא אתכם בעולם הבא ובישיבת מעלה:

(מד) כי אני ה' אלהיכם – כשם שאני קדוש שאני ה' אלהיכם כך והתקדשתם קדשו את עצמכם למטה: והייתם קדושים – לפי שאני אקדש אתכם למעלה ולעולם הבא: ולא תטמאו וגו' – לעבור עליהם בלאוין הרבה וכל לאו מלקות וזהו שאמרו בגמ' אכל פוטיחא לוקה ארבע נמלה לוקה חמש ארבעה לוקה שש:

(מה) כי אני ה' המעלה אתכם – ע"מ שתקבלו מכותי העליתי אתכם (ד"א כי אני ה' המעלה אתכם בכולן כתיב והוא אחתי וכאן כתיב המעלה תנא דבי רבי ישמעאל אלמלא לא העליתי את ישראל ממזרים אלא בשביל שאין מטמאין בשרצים כשאר אומות דיים ומעליותא היא גבייהו והוא לשון מעלה):

(מז) להבדיל – לא בלבד השונה אלא שתהא יודע ומכיר ודקי בהן: בין הטמא ובין הטהור – ז"ל בין חמור לפרה והלא כבר מפורשים הם אלא בין טמאה לך לטהורה לך בין נשחט חזיו של קנה לנשחט רובו: ובין החיה הנאכלת. ז"ל בין זבי לערוד והלא כבר מפורשים הם אלא בין שנולדו זה סימני טרפה כשרה לנולדו זה סימני טרפה פסולה:

מנבלתם עליו – אף משנגז מן הגמים שלא הקפידה תורה אלא להיות עליו שם אוכל ומשירד עליו הכשר קבלת טומאה פעם אחת שוב אינו נעקר הימנו:

(לט) בנבלתה – (חולין קיה. ת"כ) ולא בעצמות וגידים ולא בקרניים וטלפים ולא בעור:

(מ) והנושא את נבלתה – חמורה טומאה משא מטומאת מגע שהנושא מטמא בגדים והגוגע אין בגדיו טמאין שלא נאמר בו יבצם בגדיו: והאוכל מנבלתה – יכול תטמאנו אכילתו כשהוא או' בנבלת עוף טהור (ויקרא כב) נבלה וטרפה לא יאכל לטמאה זה אותה מטמאה בגדים באכילתה ואין נבלת בהמה מטמאה בגדים באכילתה בלא משא כגון אם תחבה לו חזירו בבית הבליעה א"כ מה ת"ל האוכל ליתן שיעור לנושא ולנוגע כדי אכילה והוא כזית (נדה מז): וטמא עד הערב – אע"פ שטובל לריח הערב שמש:

(מא) השורץ על הארץ – (חולין סז) להוציא את היתושין שבכליסין ושבפולין ואת הזיזין שבעדקים שהרי לא שרצו על הארץ אלא בתוך האוכל אבל משיאלו לאויר ושרצו הרי נאסרו: לא יאכל – לחייב על המאכיל כאוכל ואין קרוי שרץ אלא דבר נמוך קצר רגלים שאין נראה אלא כרוחש ונד:

(מב) הולך על גחון – זה נחש ולשון גחון שהייה שהולך שח ונופל על מעיו: כל הולך – להביא השלשולין ואת הדומה לדומה: הולך על ארבע – זה עקרב: כל – להביא את החפושית אשקרב"ט בלע"ז ואת הדומה

נביא – שמואל ב' פרק ו'

(א) ויִסֹף עוֹד דָּוִד אֶת כָּל בְּחֹר בְּיִשְׂרָאֵל שְׁלֹשִׁים אֲלָף: (ב) וַיִּקָּם וַיֵּלֶךְ דָּוִד וְכָל הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ מִבְּעֵלֵי יְהוּדָה לְהַעֲלוֹת מִשֶּׁם אֶת אַרְוֹן הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נִקְרָא שֵׁם שֵׁם יְהוָה צְבָאוֹת יֹשֵׁב הַכְּרִבִּים עָלָיו: (ג) וַיִּרְכְּבוּ אֶת אַרְוֹן הָאֱלֹהִים אֶל עֵגְלָה חֲדָשָׁה וַיִּשְׁאַהֲוּ מִבֵּית אַבְיָנָדָב אֲשֶׁר בְּגִבְעָה וְעִזָּא וְאַחִיו בְּנֵי אַבְיָנָדָב נִהְגִּים אֶת הָעֵגְלָה חֲדָשָׁה: (ד) וַיִּשְׁאַהֲוּ מִבֵּית אַבְיָנָדָב אֲשֶׁר בְּגִבְעָה עִם אַרְוֹן הָאֱלֹהִים וְאַחִיו הַלֵּךְ לִפְנֵי הָאֲרוֹן: (ה) וְדָוִד וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל מִשְׂחָקִים לִפְנֵי

חק לישראל – פרשת שמיני יום ו'

יהוה בכל עצי ברושים ובכנרות ובנבלים ובתפים ובמנענעים ובצלצלים: (ו)
 ויבאו עד גרן נכון וישלח עזה אל ארון האלהים ויאחזו בו פי שמשו הבקר:
 (ז) ויחר אף יהוה בעזה ויפּהו שם האלהים על השל וימת שם עם ארון
 האלהים: (ח) ויחר לדוד על אשר פרץ יהוה פרץ בעזה ויקרא למקום ההוא
 פרץ עזה עד היום הזה: (ט) וירא דוד את יהוה ביום ההוא ויאמר איך יבוא
 אלי ארון יהוה: (י) ולא אבה דוד להסיר אליו את ארון יהוה על עיר דוד
 ויטהו דוד בית עבד אדם הגת: (יא) וישב ארון יהוה בית עבד אדם הגת
 שלשה חדשים ויברך יהוה את עבד אדם ואת כל ביתו: (יב) ויגד למלך דוד
 לאמר ברך יהוה את בית עבד אדם ואת כל אשר לו בעבוד ארון האלהים
 וילך דוד ויעל את ארון האלהים מבית עבד אדם עיר דוד בשמחה: (יג) ויהי
 כי צעדו נשאי ארון יהוה ששה צעדים ויזבח שור ומריא: (יד) ודוד מכר כר
 בכל עז לפני יהוה ודוד חגור אפוד בד: (טו) ודוד וכל בית ישראל מעלים
 את ארון יהוה בתרועה ובקול שופר: (טז) והיה ארון יהוה בא עיר דוד
 ומיכל בת שאול נשקפה בעד החלון ותרא את המלך דוד מפוז ומכר כר
 לפני יהוה ותבו לו בלבה: (יז) ויבאו את ארון יהוה ויצגו אתו במקומו בתוך
 האהל אשר נטה לו דוד ויעל דוד עלות לפני יהוה ושלמים: (יח) ויכל דוד
 מהעלות העולה והשלמים ויברך את העם בשם יהוה צבאות: (יט) ויחלק לכל
 העם לכל המון ישראל למאיש ועד אשה לאיש חלת לחם אחת ואשפר אחד ואשישה
 אחת וילך כל העם איש לביתו: (כ) וישב דוד לברך את ביתו ותצא מיכל בת
 שאול לקראת דוד ותאמר מה נכבד היום מלך ישראל אשר נגלה היום
 לעיני אמהות עבדיו בהגלות נגלות אחד הרקים: (כא) ויאמר דוד אל מיכל
 לפני יהוה אשר בחר בי מאביך ומפל ביתו לצות אתי נגיד על עם יהוה
 על ישראל ושחקתי לפני יהוה: (כב) ונקלתי עוד מזאת והייתי שפל בעיני
 ועם האמהות אשר אמרת עמם אפכה: (כג) ולמיכל בת שאול לא היה לה
 ילד עד יום מותה:

משנה – ידים פרק ד'

(א) בו ביום נמנו וגמרו על ערבת הרגלים שהיא משני לגין ועד תשעה
 קבין שנסדקה, שהיא טמאה מדרס, שרבי עקיבא אומר, ערבת הרגלים
 בשמה:

פי הכוז: עריבת הרגלים. עריבה עשויה
 לרחיפת הרגלים: שנסדקה. סמוך לשוליה,
 ואינה מחזקת מים כדי רחיפת רגלו אחת:
 טמאה מדרס. לעריבה קודם שנסדקה נמי
 היו רגלים לישב בה, והיתה משמשת ישיבה
 עם מלכתה: שר' עקיבא. היה חולק ואומר

רע"ב – (א) זו זיוס. אפירקין ללעיל קאי
 אמלתיה דר' שמעון בן עזאי, דמירי זיוס
 שהוסיבו את ר' אלעזר בן עזריה בישיבה. וכל
 מקום שנאמר במשנה זו זיוס, על אותו היום
 נאמר: נמנו. עמדו למנון, לדעת מנין
 המטמאים ומנין המטהרים, וגמרו הדין על

חק לישראל – פרשת שמיני יום ו'

עריכת הרגלים כשמה, כלומר כשמה כן היא, עקיבא:

שאין שם מדרס עליה. ואין הלכה כר'

(ב) בו ביום אמרו, כל הזבחים שנוזחו שלא לשמן, כשרים, אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה, חוץ מן הפסח ומן החטאת. הפסח בזמנו, והחטאת בכל זמן. רבי אלעזר אומר, אף האשם. הפסח בזמנו, והחטאת והאשם בכל זמן. אמר רבי שמעון בן עזאי, מקבלני מפי שבעים ושנים זקן ביום שהושיבו את רבי אלעזר בן עזריה בישיבה, שכל הזבחים הנאכלין שנוזחו שלא לשמן, כשרים, אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה, חוץ מן הפסח ומן החטאת, לא הוסיף בן עזאי אלא העולה, ולא הודו לו חכמים:

רע"ב – (ג) כל הזבחים שנוזחו שלא לשמן

שנויה, וסם פירשנוה:

כשרים. משנה זו מתחילת מסכת זבחים היא

(ג) בו ביום אמרו, עמוז ומוזאב מה הן בשביעית. גזר רבי טרפון, מעשר עני. וגזר רבי אלעזר בן עזריה, מעשר שני. אמר רבי ישמעאל, אלעזר בן עזריה, עליו ראייה ללמד, שאתה מחמיר, שכל המחמיר, עליו ראייה ללמד. אמר לו רבי אלעזר בן עזריה, ישמעאל אחי, אני לא שניתני מסדר השנים, טרפון אחי שנה, ועליו ראייה ללמד. השיב רבי טרפון, מצרים חוצה לארץ, עמוז ומוזאב חוצה לארץ, מה מצרים מעשר עני בשביעית, אף עמוז ומוזאב מעשר עני בשביעית. השיב רבי אלעזר בן עזריה, בכל חוצה לארץ, עמוז ומוזאב חוצה לארץ, מה בכל מעשר שני בשביעית, אף עמוז ומוזאב מעשר שני בשביעית. אמר רבי טרפון, מצרים שהיא קרובה, עשאוה מעשר עני, שיהיו עניי ישראל נסמכים עליה בשביעית, אף עמוז ומוזאב שהם קרובים, נעשים מעשר עני, שיהיו עניי ישראל נסמכים עליהם בשביעית. אמר לו רבי אלעזר בן עזריה, הרי אתה כמהנן ממוז, ואין אתה אלא כמפסיד נפשות, קובע את השמים מלהוריד טל ומטר, שנאמר (מלאכי ג), היקבע אדם אלהים כי אתם קבעים אתי ואמרתם במה קבענוה המעשר והתרומה. אמר רבי יהושע, הריני כמשיב על טרפון אחי, אבל לא לענין דבריו, מצרים מעשה חדש ובבל מעשה ישן, והנדון שלפנינו מעשה חדש, ידון מעשה חדש ממעשה חדש, ואל ידון מעשה חדש ממעשה ישן, מצרים מעשה זקנים ובבל מעשה נביאים, והנדון שלפנינו מעשה זקנים, ידון מעשה זקנים ממעשה זקנים, ואל ידון מעשה זקנים ממעשה נביאים. נמנו וגמרו, עמוז ומוזאב מעשרין מעשר עני בשביעית. וכשבא רבי יוסי בן דרמסקית אצל רבי אלעזר בלוד, אמר לו, מה חדוש היה לכם בבית המדרש היום. אמר לו, נמנו וגמרו, עמוז ומוזאב מעשרים מעשר עני בשביעית. בכה רבי אלעזר ואמר (תהלים כה), סוד יי ליראיו ובריתו להודיעם. צא ואמר להם, אל תחושו למנינכם, מקבל אני מרבן יוחנן בן

חק לישראל – פרשת שמיני יום ו'

זכאי, שְׁשֹׁמֵעַ מִרְבּוֹ, וְרַבּוֹ מִרְבּוֹ עַד הִלְכָה לְמוֹשֶׁה מִסִּינַי, שְׁעִמּוֹן וּמוֹאֵב מְעֵשְׂרִין מְעֵשֶׂר עֲנִי בְּשִׁבְעֵיתָ:

מעשר שני: המעשר והתרומה. ועל כרחק המעשר האמור כאן מעשר שני הוא, דומיא דתרומה שהיא קודש, ולא מעשר עני שהיא חול גמור, ואין לדחות מעשר שני מפני עניים: כמשיב על דברי טרפון. לסייע לו: אבל לא לענין דבריו. כלומר ולא מטעמיה: מצרים מעשה חדש. שהזקנים שהיו אחר עזרא תיקנו להפריש מעשר במצרים: וכל מעשה ישן. תקנת נביאים שהיו קודם חרבן הבית, ונשכח הדבר, דשמא לא היה לורך עניים באותה שעה: עשה נביאים. ועל פי נבואה עשו הוראת שעה, ואין למדים ממנה:

רע"ב – (ג) עמון ומואב מה הן בשביעית. אין זה עמון ומואב שטהרו בסיוחן שהיא נחלת ראובן וגד, דההיא ארץ ישראל היא, אפילו אם תמצא לומר שלא כבשה עולי צב על כרחק שביעית נוהגת בה, דהא תנן במסכת שביעית פרה הפיגס, שלש ארצות לביעור, יהודה ועבר הירדן והגליל. ועבר הירדן היא ארץ סיוחן. אלא צארכ ארץ עמון ומואב שלא טהרו בסיוחן ולא כבשו מעולם איירי. תדע, מדמייתי עלה מצב וממצרים: לא שניתי מסדר השנים. של עולם. אחר השנה של מעשר עני מציאין מעשר שני, והרי בשבית מעשר עני, לפיכך לאוי בשביעית

(ח) בו ביום בא יהודה גר עמוני ועמד לפניו בבית המדרש. אמר להם, מה אני לבוא בקהל. אמר לו רבן גמליאל, אסור אתה. אמר לו רבי יהושע, מתר אתה. אמר לו רבן גמליאל, הכתוב אומר (דברים כג), לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה' גם דור עשירי וגו'. אמר לו רבי יהושע, וכי עמונים ומואבים במקומן הן, פבר עלה סנחריב מלך אשור ובלבל את כל האמות, שצאמר (ישעיה י), ואסיר גבלות עמים ועתודותיהם שושתי ואוריד פביר יושבים. אמר לו רבן גמליאל, הכתוב אומר (ירמיה מט), ואחרי כן אשיב את שבות בני עמון, וכבר חזרו. אמר לו רבי יהושע, הכתוב אומר (עמוס ט), ושבתיה את שבות עמי ישראל (ויחזקה), ועדין לא שבו. התירוהו לבוא בקהל:

אסור לבוא בקהל אלא עמוני ומואבי עד עולם, ומצרי ואדומי דור ראשון ושני, השתא שאין אלו האומות ידועים שכבר נתחלבו ונתערבו בין שאר האומות, אמרינן כל דפריש מרובא פריש, וכל המתגייר מותר לבוא בקהל מיד:

רע"ב – (ז) שנאמר ואסיר גבולות עמים. שהיה מגלה בני עיר זו ומושיבן בעיר אחרת, ומגלה בני עיר אחרת ומושיבן בעיר זו: ושנתי את שבות עמי ישראל ועדיין לא שבו. וכסם שאלו לא שבו כך אלו לא שבו: והתירו לבוא בקהל. דכיון דמשבעים האומות אין

(ח) תרגום שבועזרא ושבדניאל, מטמא את הידים. תרגום שכתבו עברית ועברית שכתבו תרגום, וכתב עברי, אינו מטמא את הידים. לעולם אינו מטמא, עד שיכתבנו אשורית על העור ובדיו:

רע"ב – (ה) תרגום שכתבו עברית. תרגום שדניאל ועזרא וכגון כלנא תימרון להון שצירמיה (י'), אם כתבו בלשון הקודש, וכן דברי הנביא הנאמרים בלשון הקודש שכתבן תרגום, אין מטמאים את הידים: כתב עברי. הכתב שצא מעבר הנהר. והכותיים כותבים בו עד היום, וישראל היו משתמשין באותו כתב בדברי חול. ובמטבעות של כתב הנמלאים בדינו היום שהיו מזמן מלכי ישראל, מפותחות באותו כתב. אבל הכתב שאנו כותבים בו ספרים היום, כתב אשורי הוא נקרא, והוא הכתב שהיה בלוחות. ונקרא אשורי, שהוא המאוס שכתביותו, לשון באשרי כי אשורני צנות (בכרשית ל'):

חק לישראל – פרשת שמיני יום ו'

(ו) אומרים צדוקים, קובלין אנו עליכם פרושים, שאתם אומרים, בתבי הקדש מטמאין את הידים, וספרי המירם אינם מטמאין את הידים. אמר רבן יוחנן בן זפאי, וכי אין לנו על הפרושים אלא זו בלבד, הרי הם אומרים, עצמות חמור טהורים, ועצמות יוחנן בהן גדול טמאים. אמרו לו, לפי חבתן היא טמאתן, שלא יעשה אדם עצמות אביו ואמו תרודות. אמר להם, אף בתבי הקדש לפי חבתן היא טמאתן, וספרי המירם שאינן חביבין אינן מטמאין את הידים:

עליכם. מתרעמים אנו על מדותיכם: פרושים. לחכמי ישראל היו קורין פרושים, לפי שאוכלין חוליהן צטהרה ופרושים ממגע עם הארץ, דתנן בגדי עם הארץ מדרס כו': תרודות. כפות שאוכלים בהן. לשון מלא תרודת רקב: אף ספרי הקודש לפי חיבתן היא טומאתן. שלא יעשם אדם שטיחין על גבי צהמה. ולפי דצריהם היה משיב להם, ולא לפי האמת. דטעמא דספרי הקודש מטמאין את הידים, כדי שלא יציאו הספרים לידי פסידא, שהעכברים המטויין אלל האוכלים היו מפסידים את הספרים, כדפרשין בסוף זבים:

רע"ב – (ו) אומרים לדוקין. המכחיסין תורה שבעל פה נקראים לדוקים, על שם דוק וציתוס תלמידיו של אנטיוגנוס איש סוכו שהתחילו בקלקלה זו תחילה. לפי ששמעו מאנטיוגנוס רבן אל תהיו כעצדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס. אמרו, אפשר פועל טורח ועושה מלאכה כל היום כולו ולערב אינו מקבל שכר, ופירשו מדברי חכמים, ונתחזרו עמהם כחות מישראל, ועד היום הזה נשאר מהם פליטים במאריס בדמשק ובקוסטאנטינו"א, והם לשכים צעינינו וללנינים בלדנו, ואנו קורים להם קראים, לפי שאין להם חלק המקרא בלד: קובלין אנו

(ו) אומרים צדוקין, קובלין אנו עליכם פרושים, (שאתם מטהרים את הנצוק. אומרים הפרושים, קובלין אנו עליכם צדוקים), שאתם מטהרים את אמת הפנים הבאה מבית הקברות. אומרים צדוקין, קובלין אנו עליכם פרושים, (שאתם אומרים, שורי וחמורי שהזיקו, חביבין, ועבדי ואמתי שהזיקו, פטורין). מה אם שורי וחמורי שאיני חייב בהם מצות, הרי אני חייב בנזקן. עבדי ואמתי שאני חייב בהן מצות, אינו דין שאהא חייב בנזקן. אמרו להם, לא. אם אמרתם בשורי וחמורי, שאין בהם דעת, תאמרו בעבדי ובאמתי, שיש בהם דעת, שאם אקניטם, ילך וידליק גדישו של אחר ואהא חייב לשלם:

דטהורה, דכתיב (ויקרא י"א) מקוה מים יהיה טהור: שהרי אין בהם דעת. שיכוונו להפסיד ממון לדעליהן: ילך וידליק גדישו של אחר. ונמצא מפסיד את רבו מאה מנה בכל יום:

רע"ב – (ז) מטהרים את הנצוק. דתנן במסכת מכשירין, כל הנצוק, טהור. אם מערה מכלי טהור לכלי טמא, מה שנשאר בכלי העליון, טהור, דניצוק אינו חיבור: אמת המים הבאה מן הקברות. מודו זה לדוקים

(ח) אמר צדוקי גלילי, קובל אני עליכם פרושים, שאתם פותבין את המושל עם משה בגט. אומרים פרושים, קובלין אנו עליך צדוקי גלילי, שאתם פותבים את המושל עם השם בדת, ולא עוד אלא שאתם פותבין את המושל מלמעלן ואת השם מלמטון, שנאמר (שמות ה), ויאמר פרעה מי ה'

חק לישראל – פרשת שמיני יום ו'

אֲשֶׁה אֶשְׁמַע בְּקוֹלוֹ לְשַׁלַּח אֶת יִשְׂרָאֵל. וּבְשִׁלְקָה מָהוּ אוֹמֵר (שם ט), ה' הַצִּדִּיק:

הַסָּם, לְכַתִּיב וַיֹּאמֶר פְּרַעַה מִי ה': וּכְלַשְׁקָה פְּרַעַה מִה הוּא אוֹמֵר ה' הַלְדִּיק. כְּדֵי שְׁלַח לְהַשְׁלִים הַמַּסְכַּחַת בְּמִי ה' אֶשֶׁר אֶשְׁמַע בְּקוֹלוֹ, מִשּׁוּם אֵל תַּעֲמוּד בְּדָבַר רַע, הַשְׁלִים זֶה הַלְדִּיק:

רַע"ב – (ח) לְדוֹקֵי גְלוּלֵי. לְדוֹקֵי שֶׁהִיא מֵאֲרָץ הַגְּלוּל: הַמוֹשֵׁל עִם מִשָּׁה בְּגַט. שֶׁהִיוּ מוֹנִים לְשָׁנוֹת הַמַּלְכִים וְכוּתְצִים צָכָךְ וְכך לְמֶלֶךְ פְּלוֹנִי, וּבְסוּף הַגַּט כוֹתֵבִין כֹּתֵם מִשָּׁה וְיִשְׂרָאֵל, וּגְנָחֵי הַדָּבָר לְמִשָּׁה: אֵת הַמוֹשֵׁל מִלְּמַעְלָן וְאֵת הַסָּם מִלְּמַטָּן. שְׁמַקְדִּימִין עִם פְּרַעַה לְעַם

גמרא – נדה דף כ' ע"א

רבי אמי בר אבא אמר וכולן עמוק מכן טמא דיהה מכן נמי טמא חוץ משחור אלא מאי אהני שיעוריה דרבנן לאפוקי דיהה דדיהה ואיכא דאמרי רמי בר אבא אמר וכולן עמוק מכן טהור דיהה מכן טהור חוץ משחור ולהכי מהני שיעוריה דרבנן בר קפרא אמר וכולן עמוק מכן טמא דיהה מכן טהור חוץ ממזג שעמוק מכן טהור דיהה מכן טהור בר קפרא אדיהו ליה ודכי אעמיקו ליה ודכי אמר רבי חנינא כמה נפיש גברא דלביה כמשימעתיה:

רש"י על הגמרא

דיהה לדיהה – שנדחה ממראיתו יותר מדלוי: משאר המראות של מעלה הימנו הרי צא עמוק מכן טהור – אם מאותו מראה הוא לחלף מהנגד למתני: אדיהו ליה – דם הדומה לכלל אם האלים הרבה עד שצא לכלל אחד למזגא:

זוהר – יתרו דף עב' ע"א

פקודא כ"ד, לְמַהוּי דְּכִיר יוֹם הַשְּׁבֵת, כְּמַה דְּאֵת אָמֵר זְכוּר אֶת יוֹם הַשְּׁבֵת לְקַדְשׁוֹ. רָזָא דְּשֵׁבֵת, הָא אוֹקִימָנָא בְּכָל אֵינּוֹן דְּוִכְתִּי, יוֹמָא דְּוִכְרָנָא דְּנִיִּיקָא דְּעֵלְמָא וְאִיהוּ בְּלָלָא דְּאוֹרֵייתָא. וּמֵאֵן דְּנָטִיר שְׁבֵת, כְּאִילּוּ נָטִיר אוֹרֵייתָא בְּלָא. וְהָא אֲתַמְר, דְּוִכְרָנָא דְּשֵׁבֵת, לְקַדְשָׁא לִיָּה בְּכָל זֵינֵי קְדוּשִׁין. מֵאֵן דְּאֲדַפֵּר לְמִלְפָּא, אֶצְטְרִיךְ לְבִרְכָא לִיָּה, מֵאֵן דְּאֲדַפֵּר שְׁבֵת, צְרִיךְ לְקַדְשָׁא לִיָּה וְהָא אֲתַמְר: זְכוּר לְדַבְרוּרָא אִיהוּ. שְׁמוּר אִיהוּ לְנוֹקְבָא. (וּדָא בְּלָא פְּרוּדָא) יוֹם שְׁבֵת, רָזָא דְּכָל מְהִימְנוּתָא, דִּתְלִיא מְרִישָׁא עֲלָאָה, עַד סוּפָא דְּכָל דְּרָגִין, שְׁבֵת אִיהוּ בְּלָא:

חק לישראל – פרשת שמיני יום ו'

הלכה – הרמב"ם הלכות שבת פ"ז

(א) מלאכות שחייבין עליהן סקילה וכתב במזיד או קרבן חטאת בשגגה מהן אבות ומהן תולדות ומנין כל אבות מלאכות ארבעים חסר אחת ואלו הן החרישה והזריעה והקצירה והעימור והדישה והזריה והברירה והטחינה וההרקדה והלישה והאפיה והגזיזה והלבון והנפוץ והצביעה והטויה ועשיית הנירין והנסכת המסכה והאריגה והבציעה והקשירה וההתרה והתפירה והקריעה והבנין והסתירה וההכאה בפטיש והצידה והשחיטה וההפשטה וההעברה ומחיקת העור וחתוכו והכתיבה והמחיקה והשרטוט וההבערה והכיבוי וההוצאה מרשות לרשות:

(ב) כל אלו המלאכות וכל שהוא מענינם הם הנקראין אבות מלאכות כיצד הוא ענין אחד החורש או החופר או העושה חריץ הרי זה אב מלאכה שכל אחת ואחת מהן חפירה בקרקע וענין אחד הוא:

(ג) וכן אחד הזורע זרעים או הנוטע אילנות או המבריך אילנות או המרכיב או הזומר כל אלו אב אחד הן מאבות מלאכות וענין אחד הוא שכל אחת מהן לעמח דבר הוא מתכוין:

(ד) וכן אחד הקוצר תבואה או קטנית או הבוצר ענבים או הגודר תמרים או המוסק זיתים או האורה תאנים כל אלו אב מלאכה אחת הן שכל אחת מהן לעקור דבר מגידוליו מתכוון ועל דרך זו שאר האבות:

לע"נ

זאב חיים בן שרה, משה דוד בן סולטנה סוזן מלכה, גד גבריאל בן סוזן, סולטנה סוזן מלכה בת שמחה, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל.